

LÖGMENN LÆKJARGÖTU

Alþingi
Efnahags- og viðskiptanefnd
Hr. Frosti Sigurjónsson, nefndarformaður
Kirkjustræti
101 Reykjavík

Reykjavík, 3. júlí 2015

Efni: 786. mál, stöðugleikaskattur (heildarlög)

Til mín hefur leitað ALMC hf., Borgartúni 25, Reykjavík, og falið mér að vekja athygli efnahags- og viðskiptanefndar á tilteknum atriðum sem varða 786. mál 144. lögjafarþings, frumvarp til laga um stöðugleikaskatt (heildarlög).

ALMC hf.

1. Umbj. minn var áður fyrr fjármálafyrirtæki og með viðskiptabankaleyfi samkvæmt lögum nr. 161/2002 um fjármálafyrirtæki. Fjármálaeftirlitið tók yfir vald hlutafundar hans með ákvörðun 9. mars 2009 og vék stjórn hans frá. Honum var skipuð skilanevnd og svo slitastjórn.
2. Umbj. minn lauk nauðasamningi sem héraðsdómur staðfesti með úrskurði 18. ágúst 2010. Nauðasamninginn efndi hann svo til fullnaðar með útgáfu skuldabréfa 31. ágúst 2010. Allt fór þetta fram til samræmis við heimildir í lögum nr. 87/1992 um gjaldeyrismál eins og þau hljóðuðu þá.
3. ALMC hf. starfar í dag á grundvelli laga nr. 2/1995 um hlutafélög. Stjórn félagsins fer með fullt forræði á eignum þess. Takmarkanir á þessu forræði ráðast aðeins af almennum reglum, líkt og á við um hvert annað fyrirtæki.

Ágreiningur ALMC hf. við Seðlabanka Íslands

4. Umbj. minn hefur átt í ágreiningi við Seðlabanka Íslands um heimild umbj. míns til að inna af hendi greiðslur af skuldabréfunum sem hann gaf út 31. ágúst 2010. Umbj. minn hefur haldið því fram að greiðslurnar teljist „sammingsbundnar

afborganir“ í skilningi 13. gr. j. laga nr. 87/1992 eins og ákvæðið hljóðaði þegar ágreiningurinn stofnaðist. Seðlabankinn gat ekki fallist á þessa afstöðu umbj. míns og synjaði honum staðfestingar á heimild til greiðslunnar samkvæmt 9. mgr. 13. gr. j.

5. Umbj. minn höfðaði mál fyrir Héraðsdómi Reykjavíkur til ógildingar á synjun Seðlabankans og með dómi 24. apríl 2015 var synjun Seðlabankans felld úr gildi. Seðlabankinn hefur ekki áfrýjað dóminum.
6. Þá vill umbj. minn vekja sérstaka athygli á að í setningu laga nr. 27/1015 um breytingu á lögum nr. 87/1992 felist viðurkenning löggjafans á þeim lagaskilningi sem héraðsdómur lagði til grundvallar.

Upphaflegt frumvarp til laga um stöðugleikaskatt

7. Umbj. minn telur skýrt að frumvarpið hafi í upphafi ekki beinst að honum. Skattlagningunni hafi samkvæmt 1. gr. frumvarpsins verið ætlað „að mæta neikvæðum áhrifum í tengslum við lok slitameðferðar skattskyldra aðila.“ Umbj. minn hafi fyrir löngu lokið slitameðferð, gert nauðasamning og efnt hann að fullu. Skattlagningin geti því ekki hafa verið ætluð til að mæta neikvæðum áhrifum þessara löngu orðnu atvika.
8. Til samræmis við þetta hafi 2. gr. frumvarpsins lagt skattskylduna á bú fallinna viðskiptabanka og sparisjóða sem „sæta slitameðferð“ eða hafa verið „teknir til gjaldþrotaskipta.“ Umbj. minn falli ekki þar undir. Í athugasemdum við 2. gr. frumvarpsins hafi sagt til samræmis að fjármálafyrirtæki sem „hafa lokið slitameðferð með staðfestum nauðasamningi“ féllu ekki hér undir.
9. Í athugasemdum með frumvarpinu er ítarleg umfjöllun um margvíslega áhættuþætti sem kunna að raungerast við afnám gjaldeyrishafta. Umbj. minn finnur því hvergi stað að fyrirtæki í hans stöðu skipti þar sérstöku máli. Eignir hans séu að mestu leyti í erlendum gjaldeyri og starfsemi hans hafi, frá ákvörðun Fjármálaeftirlitsins 9. mars 2009, haft jákvæð áhrif á greiðslujöfnuð þjóðarbúsins. Þetta muni ekki breytast við efndir skuldabréfanna frá 31. ágúst 2010.

10. Nánari skýringar á þessu sé að finna í minnisblaði sem umbj. minn hafi útbúið og sem fylgir bréfi þessu sem viðhengi. Þar komi m.a. fram að umbj. minn áætli að frá ákvörðun Fjármálaeftirlitsins 9. mars 2009 og þar til skuldabréfin hafi verið efnd muni hrein áhrif af starfsemi hans á greiðslujöfnuðu þjóðarbúsins verða jákvæð um 352 milljónir evra.
11. Starfsemi umbj. míns hafi því stuðlað að auknum stöðugleika í greiðslujöfnuði og bætt hreina gjaldeyrisstöðu þjóðarbúsins. Starfsemin hafi því ekki gert afnám gjaldeyrishafta erfiðara, hún hafi auðveldað það. Áhrif fyrirtækja sem enn sæta slitameðferð á greiðslujöfnuð hafi í grundvallaratriðum verið önnur.

Álit efnahags- og viðskiptanefndar

12. Umbj. minn telur ekkert í nefndarálitinu, þskj. 1609, raska því mati frumvarpshöfunda að umfjöllun fjármál umbj. míns hafi verið óþörf í ítarlegri greinargerð um stöðugleika við afnám fjármagnshafta. Þannig segi t.d. í nefndarálitinu að þeir „föllnu viðskiptabankar og sparisjóðir sem ná að ljúka uppgjöri við kröfuhafa sína fyrir árslok 2015 munu ekki teljast til skattskyldra aðila.“ Umbj. minn hafi löngu lokið „uppgjöri við kröfuhafa sína“ og skipti því væntanlega engu máli.
13. Nefndin geri að vísu tillögu um að skilgreining frumvarpsins á skattskyldum aðilum verði víkkuð út. Þessi tillaga sé hins vegar skýrð svo:

Nefndin telur eðlilegt að allir þeir lögaðilar sem áður störfuðu sem viðskiptabankar eða sparisjóðir og eiga þátt í þeim greiðslujafnaðarvanda sem frumvarpinu er ætlað að leysa falli undir skilgreiningu á skattaðila. Því leggur nefndin til að þeir lögaðilar sem lokið hafa slitameðferð með nauðasamningi. en hafa ekki getað efnt greiðslur samkvæmt honum vegna fjármagnshafta, skuli einnig teljast til skattskyldra aðila og leggur því til breytingu þess efnis.

Framangreind tilhögun leiðir ekki síst af því að nauðasamningar lögaðila sem störfuðu sem viðskiptabankar eða sparisjóðir hafa í för með sér skyldur til fjármagnshreyfinga milli landa sem valda neikvæðum áhrifum á stöðugleika í gengis- og peningamálum. Það er því ljóst að í slíkum tilvikum er sá greiðslujafnaðarvandi sem frumvarpinu er ætlað að leysa enn fyrir hendi, um leið og þessir aðilar geta ekki efnt skuldbindingar sínar, og því eðlilegt að skapa farveg til að stýra málefnum þeirra með hliðsjón af markmiðum frumvarpsins. [undirstrikunum bætt við]

14. Af þessum texta ályktar umbj. minn að ónauðsynlegt sé að teygja skattskylduna yfir hann. Hann eigi engan þátt í þeim greiðslujafnaðarvanda sem frumvarpinu sé ætlað að leysa. Hann hafi þegar efnt nauðasamning sinn í samræmi við lög nr. 87/1992. Þær efndir hafi ekki valdið neikvæðum áhrifum á stöðugleika í gengis- og peningamálum. Héraðsdómur hafi þegar hafnað því sjónarmiði að nauðasamningur umbj. míns teljist ekki fullfndur fyrr en skuldabréfin sem hann gaf út 31. ágúst 2010 séu að fullu greidd. Þá hafi héraðsdómurinn slegið því föstu að lög nr. 87/1992 hafi ekki staðið í vegi efndum skuldabréfanna.
15. Þrátt fyrir þetta bendir orðalag 1. og 2. tölul. breytingatillögu nefndarinnar til þess að hún vilji leggja skattskylduna á umbj. minn. Í breytingartillögunum er lagt til að markmið samkvæmt 1. gr. frumvarpsins verði rýmkað til að mæta neikvæðum áhrifum í tengslum við „uppgjör eða efndir skattskyldra aðila í kjölfar slitameðferðar þeirra.“ Þá er lagt til að 2. gr. verði breytt þannig að skattskyldan nái einnig til fjármálafyrirtækja sem hafa lokið gerð nauðasamnings og hafa ekki getað efnt greiðslur samkvæmt „skuldagerningum sem gefnir voru út í tengslum við nauðasamning vegna takmarkana á gjaldeyrisviðskiptum og fjármagnshreyfingum á milli landa samkvæmt lögum nr. 87/1992.“
16. Þetta kann að verða skilið svo, þótt umbj. minn geymi sér rétt til mótmæla þar um, að umbj. minn sé skattskyldur.

Stjórnskipulegar skorður

17. Umbj. minn mótmælir því að skattskyldan verði lögð á hann. Efnisrök kalli ekki á þetta, enda séu hrein áhrif starfsemi hans á greiðslujöfnuð þjóðarbúsins jákvæð.
18. Þá standi stjórnskipulegar skorður því í vegi að skattskyldan verði lögð á hann. Í 40. gr. stjórnarskrárinnar segi að enginn skattur verði á lagður né breytt né af tekinn nema með lögum. Ákvæði 72. gr. lýsi eignarréttinn friðhelgan. Þá segi í 77. gr. að skattamálum skuli skipað með lögum. Ekki megi fela stjórnvöldum ákvörðun um hvort leggja skuli á skatt, breyta honum eða afnema hann. Þá verði enginn skattur lagður á nema heimild hafi verið fyrir honum í lögum þegar þau atvik urðu sem ráði skattskyldu. Þá feli 65. gr. stjórnarskrár í sér bann við mismunun. Í því

felist að sambærileg tilvik skuli meðhöndluð eins en ósambærileg tilvik með ólíkum hætti.

19. Umbj. minn telur ekkert athugavert við ákvörðun skattskyldra aðila eins og frumvarpið ráðgerði hana í upphafi. Þar hafi verið ráðgert að skattskyldir aðilar væru aðeins fjármálafyrirtæki sem sættu slitameðferð eða hefðu verið tekin til gjaldþrotaskipta að undangenginni slíkri meðferð. Frumvarpið ráðgerði að þau fyrirtæki gætu komist undan skattskyldu með gerð nauðasamnings fyrir árslok 2015.
20. Umbj. minn telur þetta fyrirkomulag, eitt og sér, geta staðist. Þótt staðfesting nauðasamnings útheimti, auk staðfestingar dómara, heimild annarra stjórnvalda, þá teljist slíkt ekki ákvörðun um að breyta eða afnema skatt í skilningi 40. og 77. gr. stjórnarskrár. Skattskyldan ráðist einfaldlega af forræði gjaldanda á búi sínu í árslok 2015.
21. Umbj. minn segir málum hans öðruvísi varið. Hann hafi lokið nauðasamningi. Stjórn hans fari með fullt forræði á búi hans. Hans réttarstaða í dag sé því hin sama og allra annarra hlutafélaga sem starfa samkvæmt lögum nr. 2/1995. Hún sé hins vegar í grundvallaratriðum ólík réttarstöðu fjármálafyrirtækja sem sæta slitameðferð. Ótækt sé því að meðhöndla umbj. minn með sama hætti og þessi fjármálafyrirtæki.
22. Umbj. minn geti því ekki komist undan skattskyldunni með sama hætti og aðrir skattskyldir aðilar. Til að komast undan skattskyldu yrði umbj. minn að freista þess að sækja um undanþágu Seðlabanka Íslands frá þeim takmörkunum á gjaldeyrisviðskiptum og fjármagnshreyfingum sem verða mögulega taldar hindra greiðslur hans á skuldabréfunum frá 31. ágúst 2010 og sem héraðsdómurinn frá 24. apríl s.l. tekur ekki til, beint eða óbeint. Slík undanþága Seðlabanka Íslands væri hins vegar ekki liður í gerð nauðasamnings og varðaði skattskylduna með beinum hætti. Breytingartillaga nefndarinnar fæli því í sér að Seðlabanka Íslands sem stjórnvaldi væri falið að breyta skatti eða afnema hann í andstöðu við 40. og 77. gr. stjórnarskrár.

23. Umbj. minn bendir auk þess á að skatthlutfallið sé fordæmalaust og skatturinn sé tekinn af eignum án tillits til skulda. Áhrif skattsins séu að auki einkar íþyngjandi. Hann næmi margfaldri krónueign umbj. míns og yrði lagður á án tillits til jákvæðra áhrifa starfsemi hans á greiðslujöfnuð þjóðarbúsins. Því sé um hreina tekjuöflun ríkisins að ræða án tengsla við markmið um stöðugleika. Samspil alls þessa myndi því gera skattlagninguna marklausa.
24. Þá vekur umbj. minn athygli á að skattskylda hans myndi ráðast af gerð nauðasamnings sem héraðsdómur staðfesti á árinu 2010. Þau atvik sem ráða skattskyldu hafi því löngu átt sér stað. Álagning skattsins bryti því í bága við 2. mgr. 77. gr. stjórnarskrárinnar.
25. Loks varar umbj. minn sérstaklega við því að nokkur skattur verði lagður á sem geti raskað réttindum hans sem leiða, beint eða óbeint, af dómi héraðsdóms 24. apríl s.l. Yrði gengið á þau væri slíkt sérstaklega líklegt til að teljast andstætt 72. gr. stjórnarskrárinnar líkt og ráða má af dómum Hæstaréttar Íslands frá 16. okt. 2003, í máli nr. 549/2002, og frá 15. feb. 2012, í máli nr. 600/2011.

Umbj. minn tekur fram að hann hafi þurft að móta þá afstöðu, sem hann hafi kynnt hér, með afar stuttum fyrirvara. Hún kunni því að breytast og skýrast á seinni stigum.

Umbj. minn lýsir því yfir að hann muni höfða mál, gerist þess þörf, til að vernda þau réttindi sem hann telur sig njóta og hér hefur verið lýst.

Virðingarfyllst,
F.h. ALMC hf.

Reimar Pétursson hrl.

**VIÐHENGI MEÐ BRÉFI ALMC HF. TIL
EFNAHAGS- OG VIÐSKIPTANEFNDAR 3. JÚLÍ 2015:**

ALMC's impact on Balance of Payments

The table below shows ALMC's impact on Balance of Payments. The first column shows the impact during the period from March 2009, when the Resolution Committee assumed control of ALMC until ALMC went through composition in August 2010. The second column shows the estimated impact from composition until the end of ALMC's wind down.

	Notes	9.3.2009 - 18.8.2010	19.8.2010 - end of ALMC	Total
FX paid to domestic parties				
Central Bank	1	68	253	320
Convertible bond	2		60	60
ISK paid to foreign parties		0	0	0
FX conversions				
Realised	3	50	82	132
Projected	4		-72	-72
FX from domestic parties	5		-15	-15
Straumur Investment Bank	6		7	7
FX loans granted by the CBI*	7	-80		-80
Overall impact of ALMC		38	315	352

* Took place in late 2008 and early 2009.

Notes

1. ALMC has paid all of its debt towards the Central Bank of Iceland (CBI). The total debt paid was €455m, of which €320m was repaid in foreign currencies. Refer to Appendix I for further breakdown of payments in foreign currencies (FX) to the CBI. ALMC had borrowed €80m in FX from the CBI. The remaining €240m of FX paid to the CBI were due to ISK loans which were converted to FX and interest payments.
2. 10% of the convertible bonds, which were issued when ALMC went through composition, were issued to domestic creditors, excluding the old banks which are considered foreign parties in this analysis. Some of the domestic creditors have sold their claims, others will receive FX from ALMC as the convertible bond is repaid. Either way, they either will or have already received foreign currency for their claims. It is estimated that this amounts to €60m (based on ALMC's historical recovery estimates). Note that the number is an estimate. ALMC does not have access to information regarding actual sales prices of claims that might have been traded. If these domestic bondholders would still hold their bonds, total payments in FX to them would amount to approximately €73m in FX, based on ALMC's latest recovery estimate.
3. To date, ALMC's net purchases of ISK in the domestic FX market amount to ISK 19.5bn (equivalent to €132m at today's FX rate of EURISK 147.5), including the conversions relating to the exemption granted by the CBI regarding the Senior Term Facility. Approximately €50m of ISK were purchased before ALMC's composition.

4. ALMC expects to convert €72m of ISK into FX to be applied towards payments of the convertible bond. This is based on current book value of ISK cash and other assets and is net of projected operational expenses and other outflow in ISK. There are certain assets on ALMC's balance sheet which value is subject to outcome of court rulings. Should the courts rule in favour of ALMC, the realised value of these assets could be significantly above current book values.
5. ALMC and its subsidiaries have received approximately €15m from domestic parties. The largest contributors are Eignarhaldsfélagið Lyng (Icepharma) and Síminn.
6. ALMC injected €7m of capital (euros) into Straumur Investment Bank which the bank later converted into ISK in the domestic FX market.
7. As mentioned before, the CBI granted ALMC two FX denominated loans amounting to ca. €80m in total in late 2008 and early 2009. The principal of these loans is deducted from inflow of FX due to ALMC.

Appendix I: Breakdown of payments to the CBI

Year	Month	EUR equivalent	
2009	3	1.231.828	
	4	3.504.629	
	5	181.326	
	6	37.512.115	
	7	3.019.022	
	8	1.161.507	
	9	525.930	
	10	1.747.614	
	11	6.790	
	12	960.474	
	2009 Total		49.851.235
	2010	1	1.528.034
2		383.735	
3		713.610	
4		1.419.750	
5		321.602	
6		475.572	
7		1.115.661	
8		12.353.440	
9		1.559.440	
10		1.852.336	
11		1.553.499	
12		134.858.466	
2010 Total		158.135.144	
2011	1	1.820.641	
	2	403.003	
	3	601.283	
	4	1.509.787	
	5	38.511.720	
	6	299.151	
	7	23.263.812	
	8	46.083.857	
2011 Total		112.493.255	
Grand Total		320.479.633	